

Nr 25.

Av herr **Ohlin**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om allmän omsättningsskatt.

Den av Kungl. Maj:t i proposition nr 3 föreslagna allmänna omsättningsskatten motiveras dels av statsfinansiella och dels av allmänekonomiska skäl. Föredragande departementschefen framhåller lämpligheten av att förbrukningen begränsas genom beskattning, så att icke en inflationsbefordrande kreditutvidgning framkallas genom alltför stor statlig upplåning. Det är därför naturligt, att han fäster vikt vid att »vid valet av skatteform såväl som vid avgränsningen av skattens tillämpningsområde och bestämningen av skattens höjd särskild uppmärksamhet ägnas frågan, hur man skall bäst begränsa de ogynnsamma återverkningarna på prisbildningen och produktionen». Från denna utgångspunkt är det ett önskemål, att konsumtionen begränsas på de punkter, där varuförsörjningen är knapp, men *icke i fråga om varuslag vilka kunna tillverkas inom landet av i huvudsak svenska råvaror i så stora mängder att en konsumtionsbegränsning blott skulle öka en redan förefintlig arbetslöshet*. Såvitt möjligt böra därför varor av detta senare slag ej beläggas med omsättningsskatt. Av tekniska skäl låter det sig emellertid icke alltid göra att av de inom vissa handelsbranscher saluhållna konsumtionsvarorna utvälja ett fåtal, vilka fritagas från beskattning. Detta skulle nämligen förorsaka handeln, den köpande allmänheten och den offentliga kontrollen stora olägenheter och kostnader. Sådana praktiska hänsyn tvinga till stark återhållsamhet i fråga om undantagsbestämmelser. Detta hindrar emellertid ej att de varuslag fritagas från beskattning, som kunna så behandlas utan större svårigheter. Detta gäller t. ex. varor som till största delen försäljas i specialaffärer eller i enheter med relativt högt värde, vilket gör det lätt att hålla deras försäljning isär från annan handel.

Viktiga exempel på konsumtionsvaror, vilka framställas inom landet väsentligen av svenska råvaror och för vilka produktionskapaciteten under innevarande år ej varit fullt utnyttjad, äro möbler, glas och porslin samt större musikinstrument. En omsättningsskatt som ej kan ungå att minska avsättningen av dessa varuslag skulle öka en redan existerande arbetslöshet i dessa branscher. Möbler och större musikinstrument säljas till största delen i specialaffärer och detta gäller till en del även om glas och porslin. Några större svårigheter torde det icke möta att undantaga dem från en omsättningsskatt. Det synes därför vara väl motiverat att så förfara. Det *statsfinansiella* nettot av att underkasta dem dylik beskattning skulle troligen bliva obetydligt, då en av beskattningen framkallad ökning av arbetslösheten får antagas vålla icke oväsentliga offentliga utgifter, vilka få dragas från vad skatten eljest skulle inbringa. Ur *nationalekonomiska* synpunk-

ter framstår det som olämpligt att genom statliga ingripanden förhindra ett utnyttjande av landets produktionskrafter för framställning av varor, vilka äro av värde för allmänheten. Först i den mån det blir möjligt att omställa produktionen till förmån för andra och viktigare näringsgrenar i så hög grad, att den icke utnyttjade produktionskapaciteten och arbetslösheten inom förut berörda näringsgrenar försvinner, kan det vara motiverat att ytterligare inskränka den redan reducerade konsumtionen av ifrågavarande artiklar t. ex. genom att då — men också först då — pålägga även dem en omsättningskatt.

I ett visst samband med ovan framförda synpunkter i fråga om en omsättningsbeskattnings allmänekonomiska verkningar stå de hänsyn, som föranlett regeringen att i huvudsak göra densamma till en skatt »*på konsumenthandeln*». Det framgår med full tydlighet av föredragande departementschefens motivering att fråga är om en *skatt på konsumtionen*, vilket ju ej hindrar att i vissa fall av tekniska skäl även produktionsvaror beskattas, om det nämligen skulle vålla alltför stora praktiska svårigheter att undanta från beskattning artiklar, som i huvudsak saluföras i butiker, där största delen av varorna äro skattepliktiga konsumtionsvaror. Däremot undantagas i allmänhet produktionsvaror som ej försäljas i butik och sådana som visserligen försäljas i butik men utan svårighet kunna skiljas från annan varuomsättning. Sålunda beskattas ej foder- och gödselmedel eller större lantbruksmaskiner. Samma vägande skäl, som tala till förmån för att dessa varor ej beskattas, motivera att även så typiska »produktionsvaror» som lastautomobiler samt maskiner för kontorsbruk fritagas från omsättningskatt. Några större praktiska svårigheter kan detta ej vålla.

Under hänvisning till ovanstående får jag härmed hemställa,

att riksdagen måtte *dels* besluta att i anvisningarna till förordningens § 1 lastautomobiler och maskiner för kontorsbruk ej medtagas bland varor som benämnas »butikshandelsvaror» och att de i stället uppräknas bland varor som icke äro att hänföra till butikshandelsvaror, *dels* under § 2, mom. 1 a) upptaga möbler, glas och porslin samt större musikinstrument.

Stockholm den 2 november 1940.

Bertil Ohlin.